

เงื่อนไขในการขอพิจารณาคดีใหม่

นางสาวปารวี พิสิฐเสนากุล พนักงานคดีปกครองปฏิบัติการ
กลุ่มเผยแพร่ข้อมูลทางวิชาการและวารสาร สำนักวิจัยและวิชาการ
สำนักงานศาลปกครอง

โดยทั่วไป ในกรณีที่ศาลได้มีคำวินิจฉัยชี้ขาดคดีแล้ว คู่กรณีย่อมต้องผูกพันตามคำพิพากษาของศาลโดยไม่อาจที่จะแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้ เว้นแต่ในคดีที่คู่กรณีได้ใช้สิทธิอุทธรณ์ ซึ่งเป็นการคัดค้านคำวินิจฉัยของศาลปกครองชั้นต้นต่อศาลปกครองสูงสุด อย่างไรก็ตาม ในการพิจารณาคดีปกครอง แม้จะได้มีการชี้ขาดคดีไปแล้ว ไม่ว่าจะเป็นการชี้ขาดคดีโดยคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดหรือศาลปกครองชั้นต้นก็ตาม มาตรา ๗๕ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้เปิดโอกาสให้มีการพิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งชี้ขาดคดีใหม่ได้ หากเข้าเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด กล่าวคือ **ประการแรก** ต้องเป็นคดีที่ศาลปกครองมีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดในประเด็นเนื้อหาแห่งคดีแล้ว **ประการที่สอง** ต้องเป็นคู่กรณีในคดีหรือบุคคลภายนอกผู้มีส่วนได้เสียหรืออาจถูกกระทบจากผลแห่งคดีนั้น และ**ประการที่สาม** มีเงื่อนไขใดเงื่อนไขหนึ่ง คือ (๑) ศาลปกครองฟังข้อเท็จจริงผิดพลาดหรือมีพยานหลักฐานใหม่อันอาจทำให้ข้อเท็จจริงที่ฟังเป็นยุติแล้วนั้นเปลี่ยนแปลงไปในสาระสำคัญ (๒) คู่กรณีที่แท้จริงหรือบุคคลภายนอกนั้นมิได้เข้ามาในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีหรือได้เข้ามาแล้วถูกตัดโอกาสโดยไม่เป็นธรรมในการมีส่วนร่วมในการดำเนินกระบวนการพิจารณา (๓) มีข้อบกพร่องสำคัญในกระบวนการพิจารณาพิพากษาทำให้ผลของคดีไม่มีความยุติธรรม (๔) คำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นได้ทำขึ้นโดยอาศัยข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายใด และต่อมาข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายนั้นเปลี่ยนแปลงไปในสาระสำคัญซึ่งทำให้ผลแห่งคำพิพากษาหรือคำสั่งขัดกับกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในขณะนั้น

การที่ผู้ถูกฟ้องคดีมีได้อ้างพยานหลักฐานในคดีทั้งที่มีพยานหลักฐานนั้นอยู่แล้วจะถือว่า มีพยานหลักฐานใหม่หรือไม่? และการที่ศาลปกครองชั้นต้นไม่รับคำฟ้องในส่วนของผู้ถูกฟ้องคดีบางราย จะถือว่าผู้ถูกฟ้องคดีดังกล่าวเป็นคู่กรณีหรือบุคคลภายนอกที่มีได้เข้ามาในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดี อันจะเป็นเหตุให้ศาลมีคำสั่งให้รับคำขอให้พิจารณาคดีใหม่ หรือไม่? คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๒/๒๕๕๔ ได้อธิบายเกี่ยวกับเงื่อนไขดังกล่าวไว้ ดังนี้

ในคดีเดิม ผู้ฟ้องคดีซึ่งรับราชการตำแหน่งสารวัตรสอบสวนถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๗ (คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ) ได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะอนุกรรมการไต่สวน โดยผู้ฟ้องคดีได้คัดค้านอนุกรรมการคนหนึ่ง ต่อมา ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๗ ได้มีมติว่าการกระทำของผู้ฟ้องคดีเป็นไปตามข้อกล่าวหา จึงส่งเรื่องให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ (ผู้บัญชาการกองบัญชาการตำรวจนครบาล) ได้มีคำสั่งลงโทษไล่ออกผู้ฟ้องคดีออกจากราชการ ผู้ฟ้องคดีได้ยื่นอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าว แต่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๖ (คณะกรรมการข้าราชการตำรวจ) มีมติให้ยกอุทธรณ์ ผู้ฟ้องคดีจึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลเพิกถอนคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ และคำวินิจฉัยอุทธรณ์ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๖ รวมทั้งขอให้เพิกถอนคำสั่งแต่งตั้งคณะอนุกรรมการไต่สวนของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๗ ศาลปกครองชั้นต้นได้มีคำสั่งให้รับฟ้องเฉพาะในส่วนของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๖ และต่อมาได้มีคำพิพากษายกฟ้องผู้ฟ้องคดีอุทธรณ์คำพิพากษาดังกล่าว ศาลปกครองสูงสุดฟังข้อเท็จจริงว่า **ไม่ปรากฏหลักฐานการแจ้งมติดียกคำคัดค้านอนุกรรมการไต่สวนให้ผู้ฟ้องคดีทราบ** ตามที่ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของคณะอนุกรรมการไต่สวน พ.ศ. ๒๕๔๗ กำหนดไว้ จึงพิพากษาลับให้เพิกถอนคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ และคำวินิจฉัยอุทธรณ์ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๖ และให้ดำเนินการทางวินัยให้ถูกต้องตามรูปแบบ ขั้นตอน และวิธีการอันเป็นสาระสำคัญ

ผู้ร้อง (คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ) ได้ยื่นคำขอให้พิจารณาคดีใหม่ โดยได้ชี้แจงว่า คณะอนุกรรมการได้สวนได้แจ้งให้ผู้ฟ้องคดีทราบถึงมติยกคำคัดค้านแล้ว ปรากฏตามรายงานการประชุมของคณะอนุกรรมการได้สวน ครั้งที่ ๑๑/๒๕๔๖ โดยระเบียบไม่ได้กำหนดรูปแบบการแจ้งมติของผู้ร้องไว้ การแจ้งมติดังกล่าวจึงชอบด้วยกฎหมายแล้ว และกระบวนการพิจารณาของศาลปกครองสูงสุดมีความผิดพลาดในการรับฟังข้อเท็จจริง จึงขอให้ศาลพิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งชี้ขาดคดีใหม่

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า คดีนี้ศาลปกครองสูงสุดได้มีคำพิพากษาเพิกถอนคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ และคำวินิจฉัยอุทธรณ์ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๖ จึงเป็นคดีที่ศาลปกครองมีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดในประเด็นเนื้อหาแห่งคดีแล้ว และการที่ศาลปกครองสูงสุดมีคำพิพากษาเพิกถอนคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ โดยวินิจฉัยว่าการได้สวนและการชี้มูลความผิดของผู้ร้องไม่ชอบ คำวินิจฉัยดังกล่าวจึงย่อมมีผลกระทบโดยตรงต่อประสิทธิภาพในการดำเนินคดีของผู้ร้องตามที่บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญให้อำนาจไว้ ผู้ร้องจึงเป็นบุคคลภายนอกผู้มีส่วนได้เสียเกี่ยวข้องในการวินิจฉัยดังกล่าว และเมื่อในการแสวงหาข้อเท็จจริง ศาลได้มีหมายให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ ส่งสำเนาสำนวนการสอบสวนทางวินัยทั้งหมดที่เกี่ยวข้อง แต่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕ มิได้อ้างส่งเข้ามาในระหว่างพิจารณา เมื่อไม่ปรากฏเอกสารดังกล่าวในสำนวนคดี จึงไม่อาจถือว่าศาลปกครองสูงสุดฟังข้อเท็จจริงผิดพลาด และเนื่องจากเอกสารดังกล่าวมีอยู่แล้ว ก่อนการฟ้องคดี จึงไม่ถือเป็นพยานหลักฐานใหม่ และไม่ถือว่ามิชอบกพร่องสำคัญในกระบวนการพิจารณาพิพากษาคดีที่ทำให้ผลแห่งคดีไม่มีความยุติธรรมตามมาตรา ๗๕ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว อย่างไรก็ตาม ข้อเท็จจริงปรากฏว่า นอกจากผู้ฟ้องคดีจะถูกดำเนินการทางวินัยแล้ว พนักงานอัยการยังได้ฟ้องผู้ฟ้องคดีในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ซึ่งศาลอาญาได้มีคำพิพากษาว่า ผู้ฟ้องคดีผิดตามฟ้องและลงโทษจำคุก ส่วนในคดีนี้ศาลปกครองชั้นต้นมีคำพิพากษายกฟ้อง โดยวินิจฉัยว่า ผู้ฟ้องคดีได้กระทำความผิดตามที่ถูกละเลยสอบสวน แม้ศาลปกครองสูงสุดจะมีคำพิพากษากลับ แต่ก็ด้วยเหตุชั้นตอนการได้สวน จึงเห็นได้ว่า หากผู้ร้องได้เข้าเป็นคู่กรณีในคดีย่อมสามารถนำพยานหลักฐานเข้าสู่สำนวนได้ครบถ้วนสมบูรณ์กว่าที่เป็นอยู่ แต่เนื่องจากศาลปกครองชั้นต้นได้มีคำสั่งไม่รับคำฟ้องในส่วนที่ฟ้องผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๗ (ผู้ร้อง) จึงถือว่า ผู้ร้องเป็นบุคคลภายนอกมิได้เข้ามาในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีตามมาตรา ๗๕ วรรคหนึ่ง (๒) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

จึงมีคำสั่งให้รับคำขอพิจารณาพิพากษาคดีใหม่ของผู้ร้องไว้พิจารณาและดำเนินการกระบวนการพิจารณาต่อไปตามรูปคดี (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๒/๒๕๕๔)

คดีนี้ศาลปกครองสูงสุดได้อธิบายหลักกฎหมายสำคัญในเรื่องการขอให้พิจารณาคดีใหม่ตามมาตรา ๗๕ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ดังนี้

๑) การที่มีพยานหลักฐานนั้นอยู่แล้วก่อนฟ้องคดีแต่คู่กรณีได้อ้างส่งเข้ามาในสำนวนคดี ไม่อาจถือเป็นพยานหลักฐานใหม่และไม่ถือว่าศาลฟังข้อเท็จจริงผิดพลาด รวมทั้งไม่ถือว่ามิชอบกพร่องสำคัญในกระบวนการพิจารณาคดีที่ทำให้ผลแห่งคดีไม่มีความยุติธรรมตามมาตรา ๗๕ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๓) จึงไม่อาจขอพิจารณาคดีใหม่ด้วยเหตุดังกล่าวได้

๒) การที่ศาลปกครองชั้นต้นไม่รับคำฟ้องในส่วนของผู้ร้องขอให้พิจารณาคดีใหม่ (ผู้ถูกฟ้องคดีในคดีเดิม) ไว้พิจารณา ทำให้ผู้ร้องไม่สามารถนำพยานหลักฐานเข้าสู่สำนวนคดีได้อย่างครบถ้วน และศาลปกครองสูงสุดได้มีคำวินิจฉัยในคดีเดิมว่าการกระทำของผู้ร้องไม่ชอบ ย่อมถือว่าผู้ร้องเป็น “บุคคลภายนอก” ที่มีส่วนได้เสียและมีได้เข้ามาในการดำเนินกระบวนการพิจารณาตามมาตรา ๗๕ วรรคหนึ่ง (๒) ซึ่งเป็นไปตามเงื่อนไขในการขอพิจารณาคดีใหม่ได้